

“Vaig tornar al meu institut perquè volia participar d'aquell equip de professors extraordinaris”

MANEL OLLÉ ALBIOL (ULLDECONA, 1954)

Filòleg, professor jubilat i escriptor

Vostè forma part de la generació de l'institut Bau (ara Institut Dertosa) que va marcar una època.

Quan vaig arribar a l'institut de Tortosa em vaig trobar amb uns professors que van tenir una influència notable en la meua vida. Era gent que donava molt de saber i confiança als seus alumnes. El professor Lluís Torres em deixava explicar als meus companys el món de les abelles, que a mi m'apassionava. I Pérez Bonfill va ser el primer a animar-me a utilitzar el català.

I així va passar d'alumne a professor.

Quan vaig acabar la carrera vaig tornar al meu institut perquè volia ajudar els meus professors a formar el jovent de la comarca. Volia participar d'aquell equip de professors extraordinari.

Què va confluïr perquè es produís aquella eclosió cultural al voltant d'aquest institut?

Vam tenir la sort de disposar de docents que haurien pogut estar fent classe en qualsevol universitat. Era gent intel·lectualment molt preparada que va decidir quedar-se a Tortosa i va convertir l'institut en un centre de referència.

Frederic Mauri ens ha deixat fa poc.

Curiosament, hi ha un munt de gent que em dona el condol. Era un home savi i generós. Pintor, dibuixant i exlibrista. S'hauran perdut els molts cartells que va fer per a les obres de teatre de Ricard Salvat, que ni tan sols signava. Mauri és mereixedor de tots els guardons que una societat democràtica atorga als seus fills il·lustres. I ha mort sense tenir la Medalla d'Or de la Ciutat ni la Creu de Sant Jordi.

“Mauri és mereixedor de tots els guardons que una societat democràtica atorga als seus fills il·lustres. I ha mort sense tenir la Medalla d'Or de la ciutat ni la Creu de Sant Jordi”

Va ser una generació que va viure en un moment complicat.

Segurament no era el més propici: alguns com Pérez Bonfill, Torres i Mauri van estar a la presó, però sap greu que aquella gent no jugués un paper més actiu en política cultural. Haurien d'haver estat classe dirigent i poder-se fer escoltar.

En la seua obra acostuma a ressuscitar paraules gairebé oblidades.

El lingüista Joan Beltran, a qui li dec molt, em va dir d'un treball meu (*L'última vinyeta*) que va guanyar el Premi Cid i Mulet, que contenia 160 paraules que els meus alumnes no coneixien.

Molt lèxic perdut en una sola generació.

Un desastre. Jo he rebut en herència una llengua riquíssima, amb molts de matisos. He sentit paraules que ja no sé si queden parlants que les diguen. *Calafat*, per a referir-se a un determinat tronc d'oli-vera farga. *Esgramellar-se*: queixar-se amargament alçant els braços. *Falandura*: abundància d'herba per a pastura.

Quant de temps ha de passar perquè una paraula en desús desaparegui del tot?

Igual que els animals, les paraules en perill d'extinció poden tenir més vida del que sembla i reviure en algun altre lloc del domini lingüístic. En estes terres tenim una llengua riquíssima i encara no del tot codificada. Els nous filòlegs poden trobar autèntics tresors per a incorporar al diccionari com a entrada pròpia o accepció.

Igual que el preocupen les paraules que moren, a vostè l'inquieta la desaparició d'un cert paisatge. Vaig començar a defensar les oliveres mil·lenàries

quan alguns s'ho prenen a broma. L'escriptor Josep Piera ja ens advertia fa dècades: “quan us adonareu que estes oliveres són tan sagrades com catedrals gòtiques!”. No puc entendre que es tracte el nostre paisatge amb esta frivolitat i menyspreu.

La seua curiosa col·lecció de vinyes busca precisament preservar este món.

Tinc una col·lecció amb 111 varietats de vinya que vaig començar quan era molt menut. Els experts van constatar que n'hi ha deu que no tenien notícia que existien. I totes són autòctones. Si fos milionari, compraria finques per a fer santuaris com este per a salvar altres espècies.

S'ha jubilat just quan s'està vivint un canvi pedagògic als instituts.

Jo buscava que els alumnes milloressen la seua expressió de paraula i per escrit. No podem prescindir de les classes magistrals.

Anar a classe pel gust d'escoltar el professor.

Hi ha docents molt preparats que amb la seua veu i paraules ens apropen a la matèria. Això no ho podem perdre.

Què en pensa d'esta mantra sobre que poc estimats que ens sentim els ebrencs?

Que no ens acabem de creure el que tenim. Excel·lents escriptors i artistes, que no hem sabut exportar. Però qui té força per a promocionar-los no soc jo, sinó aquells que ens governen.

El recordo recitant Vergés a les 6 del matí de l'1 d'octubre a l'exemple de Tortosa.

Estava preparat perquè Vergés ens acompanyés aquell dia. Iestic segur que ell hauria estat complagut d'estar amb nosaltres.

FOTO NÚRIA CARO